

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ
Сектор за макроекономска политика

КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

август 2014 година

Скопје, октомври 2014

РЕЗИМЕ

НА НАЈВАЖНИТЕ КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

август 2014 година

- Индустриското производство во август 2014 година во споредба со август 2013 година забележа раст од 1,3%;
- Инфлацијата на месечна основа се намали за 0,5%. На годишна основа се намали исто така за 0,5%, со што просечната стапка на инфлација во периодот јануари-август 2014 година изнесува -0,2%
- Извозот во периодот јануари - август 2014 година забележа раст од 13,1%, додека увозот раст од 8,7%, што резултираше со проширување на трговскиот дефицит за 0,8% во однос на истиот период од 2013 година;
- Во периодот јануари - август 2014 година вкупните приходи во Буџетот забележаа незначително намалување од 0,1%, а вкупните расходи раст од 2,0%; Дефицитот на Буџетот на РМ во овој период изнесува 16.978 милиони денари (3,2% од БДП), а дефицит на Централниот буџет 14.671 милиони денари (2,8% од БДП);
- Раст на годишна основа на вкупните кредити кон приватниот сектор од 8,7% и на вкупниот депозитен потенцијал на банките од 8,1%.

1. Реален сектор

Индустриско производство

Во август 2014 година индустриското производство забележа раст од 1,3% во споредба со август 2013 година. Анализирани по сектори, секторот Преработувачка индустрија забележа раст на производството од 11,2%.

Секторот Рударство и вадење камен забележа пад од 11,8% како резултат на падот во гранките Вадење јаглен и лигнит од 30,1% и Вадење руди на метал од 9,0%, додека гранката

Индустриско производство (во %) - август 2014 година			
	м/м-12	м/м-1	I-VIII 2014 I-VIII 2013
Вкупно	1,3	-16,2	4,3
Рударство и вадење камен	-11,8	-3,6	-2,8
Преработувачка индустрија	11,2	-14,8	10,4
Снабдување со ел. енергија, гас, пареа и климатизација	-46,6	-41,5	-22,5

Извор: ДЗС

Вадење други руди и камен забележа раст од 7,8%. Секторот Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација забележа пад од 46,6%.

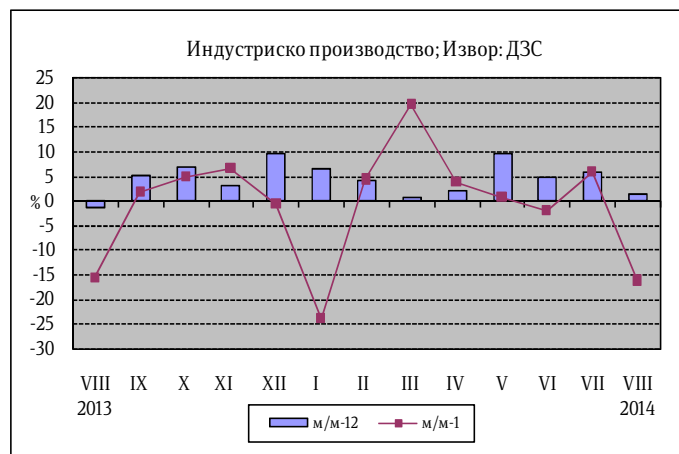
Во рамки на Преработувачката индустрија позитивен годишен раст е регистриран кај 14 од 23 гранки, кои сочинуваат 51,52% од индустриското производство. Кај гранките со двоцифрено учество во структурата на индустриското производство раст е забележан во гранката Производство на прехранбени производи од 4,7%, додека кај гранката Производството на облека пад од 0,6%.

Висок раст е остварен и кај следните гранки: Производство на тутунски производи од 69%,

Производство на останата опрема за транспорт од 64,2%, Производство на хартија и производи од хартија од 60,8%, Производство на основни фармацевтски производи и фармацевтски препарати од 51,9%, Останата производствена индустрија од 49,5%, Производство на машини и уреди, неспомнати

на друго место од 15,2%, Производство на електрична опрема од 12,8% и Производство на фабрикувани метални производи, освен машини и опрема од 11%. Најголем позитивен придонес во годишната промена на индустриското производство во август 2014 година има гранката Производство на прехранбени производи (3,2 п.п.), а најголем негативен придонес има гранката Производство на основни фармацевтски производи и фармацевтски препарати (-0,4 п.п.).

Индустриското производство во август 2014 година во однос на јули 2014 година забележа пад од 16,2%. Секторската анализа укажува дека пад е забележан во сите сектори, и тоа: Снабдување со електрична енергија, гас,

пареа и климатизација од 41,5%, Преработувачка индустрија од 14,8% и Рударство и вадење камен од 3,6%.

На кумулативна основа, индустриското производство во периодот јануари - август 2014 година во однос на истиот период од 2013 година забележа раст од 4,3%. Раст е забележан единствено во секторот Преработувачка индустрија и тоа од 10,4%, додека во секторите Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација и Рударство и вадење камен има пад од 22,5% односно 2,8%.

Податоците за индустриското производство по наменски групи во август 2014 година во однос на август 2013 година покажуваат зголемување на производството кај: Капитални производи од 46,9%, Нетрајни производи за широка потрошувачка од 7,7% и Интермедијарни производи, освен енергија од 3,8%, додека пад е забележан кај групите: Енергија од 42,8% и Трајни производи за широка потрошувачка од 10,1%.

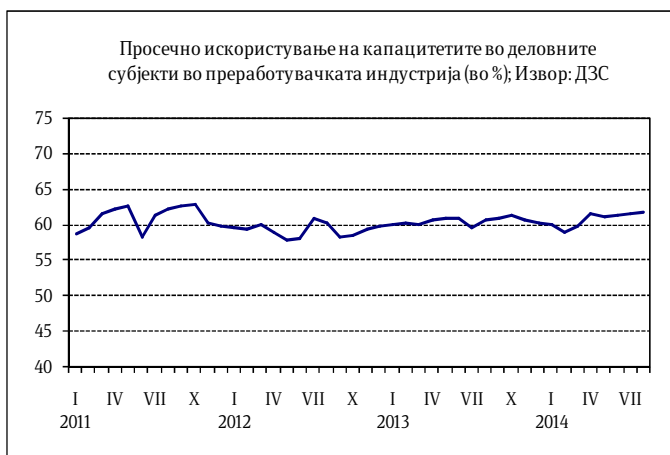
На месечно ниво, податоците за индустриското производство по наменски групи во август 2014 година покажуваат зголемување кај групата Капитални производи од 7,2%. Пад е забележан кај групите: Енергија од 37,0%, Нетрајни производи за широка потрошувачка од 19,9%, Трајни производи за широка потрошувачка од 15,5% и Интермедијарни производи, освен енергија од 10,3%.

На кумулативна основа, во периодот јануари - август 2014 година во однос на истиот период од минатата година раст е забележан кај групите: Капитални производи од 43,1%, Интермедијарни производи, освен енергија од 7,6% и Нетрајни производи за широка потрошувачка од 4,2%. Пад е забележан кај групите Енергија од 18,2% и Трајни производи за широка потрошувачка од 1,0%.

Деловни тенденции во преработувачката индустрија

Според оценката, тековната економска состојба на деловните субјекти во август 2014 година е поповолна и во однос на претходниот месец и во однос на август 2013 година.

Оценката за обезбеденоста на производството со порачки е поповолна во однос на претходниот месец и во однос на август 2013 година. Во август 2014 година оценката за обемот на производство во изминатите три месеци е непроменета во однос на јули 2014 година, а понеповолна во однос на август 2013 година.

Во август 2014 година, очекувањата за обемот на производството во наредните три месеци се понеповолни во однос на претходниот месец, а поповолни во однос на август 2013 година.

Во однос на бројот на вработените, очекувањата во август 2014 година за наредните три месеци се поповолни во однос на минатиот месец, а понеповолни во однос на август 2013 година.

Просечното искористување на капацитетите во август 2014 година изнесува 61,8%, што претставува зголемување во однос на претходниот месец кога изнесуваше 61,6%. Споредено со август 2013 година, искористеноста на капацитетите е повисока за 1,2 п.п..

Во август 2014 година залихите на суровини и репроматеријали, како и тековните набавки на суровини и репроматеријали, се под и околу нормалата. Оценката за сегашната состојба со залихите на готови производи е понеповолна во споредба со претходниот месец, а поповолна во споредба со август 2013 година. Според оценката на раководителите, во наредниот тримесечен период се очекува намалување на просечните набавни цени на инпутите и продажните цени на готовите производи.

Според оценките, најголемо влијание на ограничувањето на обемот на производството во август 2014 година имаат следните фактори: недоволната странска побарувачка со 24,0%, недоволната домашна побарувачка со 17,8%, недостигот на квалификувана работна сила со 14,7%, неизвесното економско окружување со 8,5% и финансиските проблеми со 8,4%.

Како ограничувачки фактори во август 2014 година во однос на јули 2014 година, помал број од деловните субјекти ги посочиле: недостигот на квалификувана работна сила, недоволната домашна побарувачка, финансиските проблеми и неизвесното економско окружување, додека поголем број од деловните субјекти ги посочиле: недостигот на суровини, недостигот на опрема, недоволната странска побарувачка и конкурентниот увоз. Кај останатите фактори нема позначајни промени.

Број на работници во индустријата

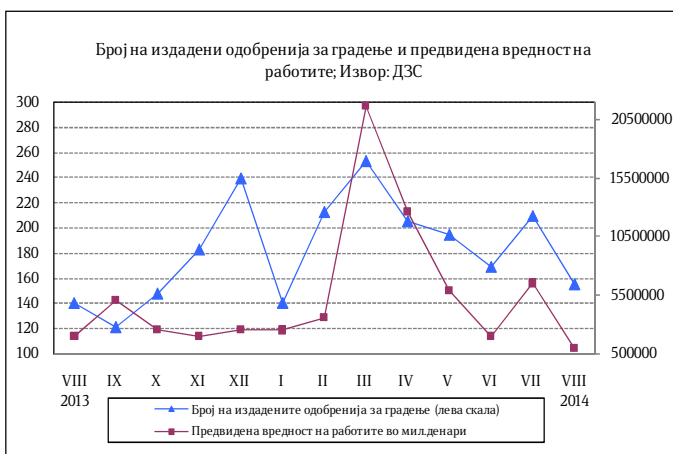
Бројот на работници во индустријата во август 2014 година во однос на август 2013 година забележа раст од 9,1%. Секторската анализа укажува на зголемување на бројот на работници во секторот Преработувачка индустрија за 11,1%, додека намалување на бројот на работници има во секторите Рударство и вадење камен за 3,1% и Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација за 1,3%.

Податоците за бројот на работници во индустријата по наменски групи во август 2014 година во однос на август 2013 година покажуваат дека зголемување на бројот на работници има кај групите: Капитални производи за 104,7%, Трајни производи за широка потрошувачка за 6,9%, Интермедијарни производи, освен енергија за 5,9%, и Нетрајни производи за широка потрошувачка за 3,7%, додека кај групата Енергија има пад од 4,7%.

Индексот на бројот на работниците во индустријата во периодот јануари – август 2014 година, во однос на периодот јануари – август 2013 година, изнесува 7,4%.

Број на издадени одобренја за градење и предвидена вредност на објектите

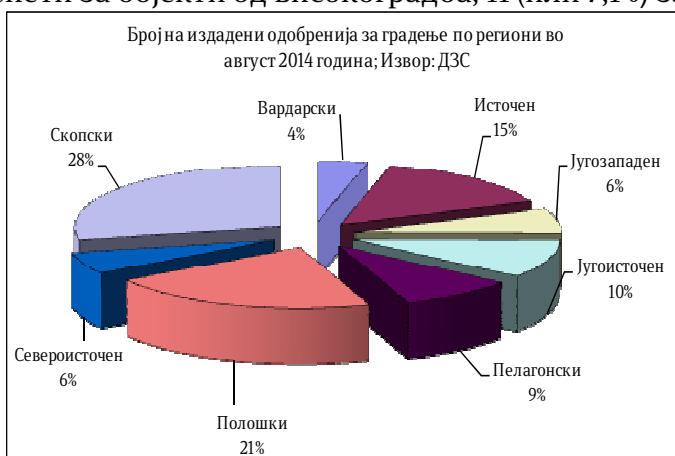
Во август 2014 година беа издадени 155 одобренја за градба, што претставува зголемување од 10,7% во однос на истиот месец од претходната година. Вкупниот број издадени одобренја за градење е намален за 25,8% во однос на јули 2014 година, кога беа издадени 209 одобренја.

Предвидената вредност на објектите според издадените одобренја за градење во август изнесува 904.534 илјади денари што е за речиси 0,5 пати помалку во однос на август 2013 година. Во однос на јули 2014 година, вредноста на објектите бележи намалување за 0,1 пати.

Анализирано по видови објекти, од вкупниот број издадени одобренја за градење, 100 (или 64,5%) се наменети за објекти од високоградба, 11 (или 7,1%) за објекти од нискоградба и 44 (или 28,4%) за објекти за реконструкција.

Анализирано по типови инвеститори, од вкупно 155 издадени одобренја за градба, за 114 (или 73,5%) објекти како инвеститори се јавуваат физички лица, а на 41 објект (или 26,5%) инвеститори се деловни субјекти.

Во август 2014 година предвидена е изградба на 165 стана, со вкупна корисна површина од 15.327м². Бројот на предвидени станови за изградба е намален за 24,3% во однос на истиот месец од 2013 година и за 47,5% во однос на јули 2014 година.

Анализирано по региони, во август 2014 година најмногу одобренја за градба се издадени во Скопскиот регион, вкупно 44, од кои 25 одобренја се издадени за инвеститори – физички лица и 19 за инвеститори – деловни субјекти. Најмалку издадени одобренја има во Вардарскиот регион, вкупно 6, од кои 4 се издадени за инвеститори - физички лица и 2 за инвеститори - деловни субјекти.

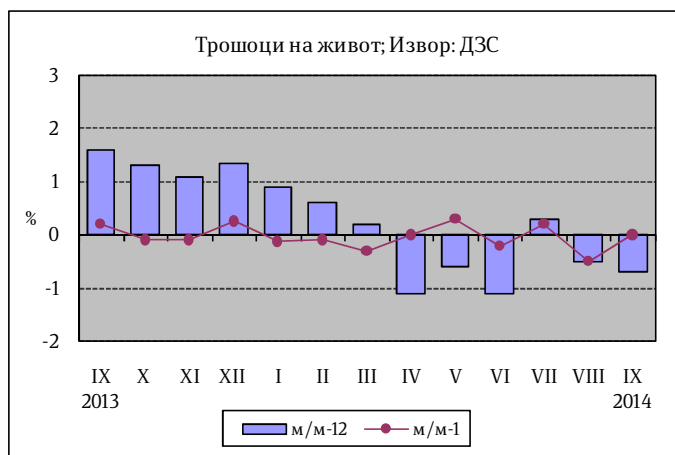
Анализирано на кумулативна основа, во периодот јануари – август 2014 година најмногу одобренја за градба се издадени во Скопскиот регион,

вкупно 517, од кои 287 се за инвеститори - физички лица, а 230 за инвеститори - деловни субјекти. Најмалку издадени одобренја има во Североисточниот регион, односно 84, од кои 59 се за инвеститори - физички лица, а 25 за инвеститори - деловни субјекти.

Инфлација

Годишната стапка на инфлација во септември 2014 година, измерена според Индексот на трошоците на животот, изнесува -0,7%. Просечната стапка на инфлација во периодот јануари-септември 2014 година изнесува -0,2%, наспроти стапката од 3,3% забележана истиот период претходната година.

На годишна основа, категоријата Храна и безалкохолни пијалаци, која има најголемо учество при пресметката на Индексот на трошоците на животот, забележа пад од 1,1%, најмногу како резултат на падот на цените во поткатегијата Масло и маснотии од 11,9%. Намалување на цените е забележано и во категориите: Рекреација и култура од 5,7%, Транспорт од 2,7%, Комуникации од 2,4%, Мебел, покуќнина и одржување на покуќнина од 1,9% и Ресторани и хотели од 1,6%. Највисок

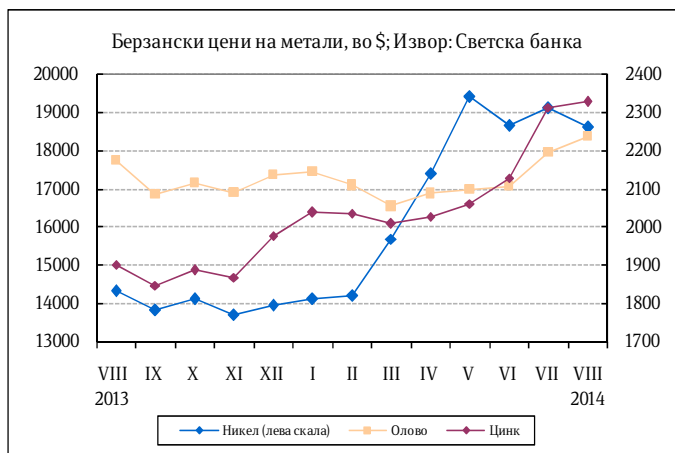
годишен раст на цените во септември е регистриран во категоријата Алкохолни пијалаци и тутун од 3,6%. Раст на цените е забележан и во категориите: Здравје од 2,5%, Останати стоки и услуги од 1,4%, Домување, вода, електрика, гас и други горива од 0,5%, Облека и обувки од 0,4% и Образование од 0,2%.

На месечна основа, инфлацијата во септември 2014 година остана непроменета. Цените во категоријата Храна и безалкохолни пијалаци забележаа раст од 0,3%, што се должи на зголемувањето на цените на храната за истиот процент. Месечен раст на цените е регистриран во категориите: Мебел, покуќнина и одржување на покуќнина и Комуникации од по 0,5%, Останати стоки и услуги од 0,4%, Домување, вода, електрика, гас и други горива од 0,2% и Облека и обувки од 0,1%. Пад на цените на месечно ниво е регистриран и во категориите: Транспорт од 1,5% и Здравје од 0,6%. Цените останаа непроменети во категориите: Алкохолни пијалаци и тутун, Рекреација и култура, Образование и Ресторани и хотели.

Цените на мало во септември 2014 година во однос на септември 2013 година се намалени за 1,8%. Споредено со претходниот месец, цените на мало се пониски за 0,5%. Просечниот раст на цените на мало во првите девет месеци од 2014 година изнесува -0,6%.

Берзански цени

Во август 2014 година цената на суровата нафта (Brent) на светските берзи забележа пад од 4,7% во однос на претходниот месец и изнесуваше 101,9 долари за барел. Споредено со август 2013 година, цената на нафтата е пониска за 8,2%. Цената на природниот гас во август се намали за 1,9% во однос на претходниот месец.

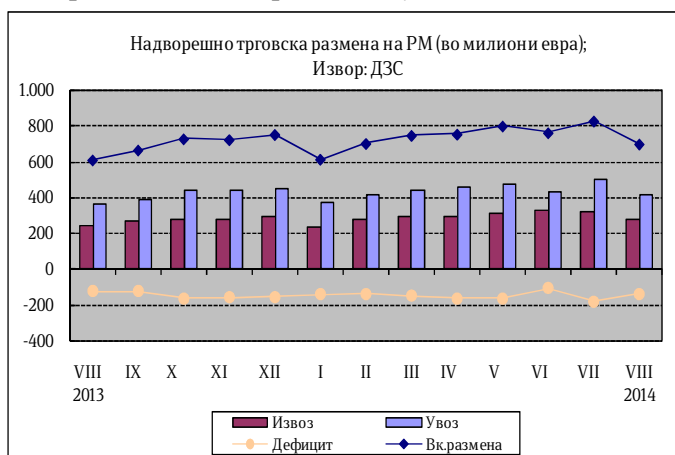
Што се однесува до металните производи, никелот како производ со високо учество во македонскиот извоз, во август 2014 година се тргуваше со просечна цена од 18.600 долари за еден метрички тон (\$/мт), што претставува месечен пад на цената од 2,7%. Споредено со август 2013 година цената на никелот е повисока за 29,9%. Во рамки на основните метали, во август се забележува и месечно зголемување на цената на алуминиумот од 4,2%, оловото од 2,0% и цинкот од 0,7%. Месечно намалување на цената забележаа бакарот и калајот од 1,6% и 0,9%, соодветно. Цената на железната руда во август забележа месечен пад од 3,6%. Благородните метали во август забележаа месечно намалување на цената. Така, цената на среброто забележа пад од 5,7%, на платината од 3,1% и на златото од 1,2%. Во август 2014 година цените на пченицата и пченката на светските берзи се намалија за 6,0% и 3,4%, соодветно, во однос на јули 2014 година. Цената на јагнешкото месо во август забележа месечен пад од 4,6%.

2. Надворешно - трговска размена

Вкупната надворешно - трговска размена во првите осум месеци од 2014 година изнесува 5.879,2 милиони евра, што претставува зголемување за 10,4% во однос на истиот период од 2013 година.

Извоз

Во периодот јануари - август 2014 година физичкиот обем на извозот се зголемил за

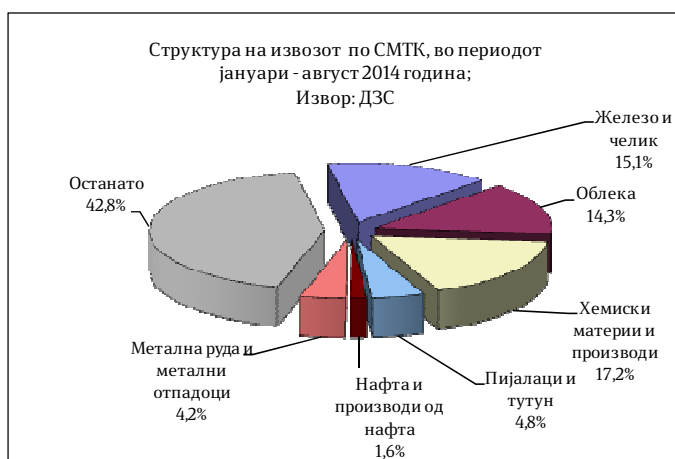

0,9% во однос на периодот јануари - август 2013 година, а вредноста на извезените стоки изнесува 2.354,2 милиони евра и бележи раст од 13,1% (273,1 милиони евра) во однос на периодот јануари - август 2013 година.

Во август 2014 година вредноста на извезените стоки изнесува 279,5 милиони евра и бележи раст од 14,5% (35,3 милиони евра) во однос на август минатата година. Анализирани на месечно ниво, во август 2014 година извозот бележи поместување надолу од 13,2% (42,3 милиони евра) во однос на претходниот месец.

Сезонски прилагоденото движење на извозот во август 2014 година бележи месечен пад од 1,0%, што укажува на негативното влијание на сезонскиот фактор (12,1 п.п.) врз извозот во овој месец.

Главни групи производи (според СМТК) со најголемо учество во извозот во периодот јануари - август 2014 година се: хемиски материи и производи 17,2%, железо и челик 15,1%, облека 14,3%, пијалаци и тутун 4,8%, метална руда и отпадоци од метал 4,2% и нафта и производи од нафта 1,6%. Овие шест групи производи сочинуваат 42,8% од вкупниот извоз на државата.

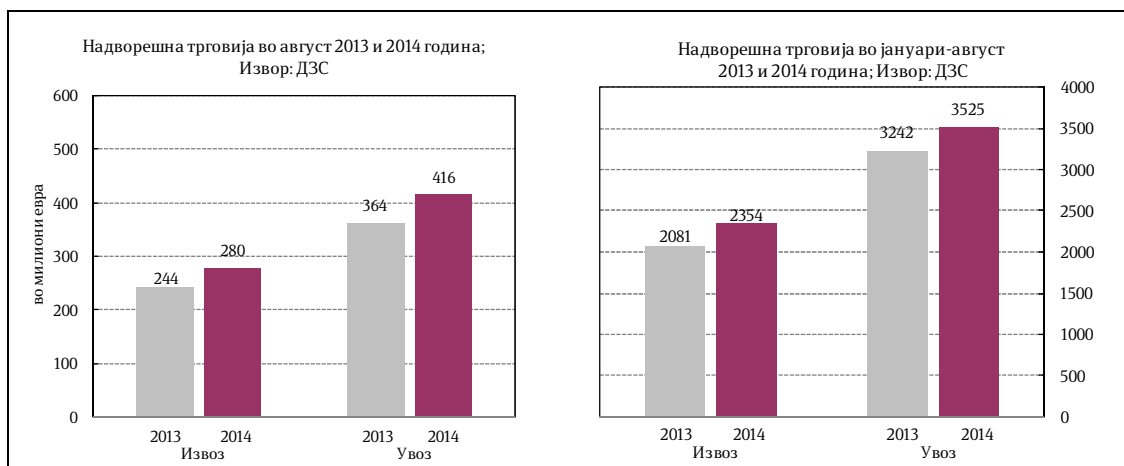

Гледано по економска намена, во првите осум месеци од 2014 година најголемо учество во извозот имаат: стоки за индустриски набавки (48,9%), потоа следуваат стоки за широка потрошувачка (20,8%), производи за инвестиции без транспортна опрема (12,3%), храна и пијалаци (9,3%), транспортна опрема (7,2%) и горива и мазива (1,5%).

Извоз на железо и челик *)				
	I - VIII - 2013	I - VIII - 2014	Салдо	Стапки во%
.000 Т	386,6	386,3	-0,3	-0,1
Мил. ЕУР	386,5	355,0	-31,5	-8,2
Мил. \$	507,3	483,6	-23,7	-4,7

Увоз на железо и челик*)				
	I - VIII - 2013	I - VIII - 2014	Салдо	Стапки во%
.000 Т	385,6	340,5	-45,2	-11,7
Мил. ЕУР	190,2	167,9	-22,3	-11,7
Мил. \$	250,1	228,8	-21,3	-8,5

*)Претходни податоци

Анализирано по тарифи, најзастапени производи во извозот се: катализатори на подлога со благороден метал или со соединенија на благородни метали како активна материја; машини и апарати за филтрирање или пречистување други гасови со каталитичка постапка; фероникел; сетови спроводници за палење и други сетови спроводници за возила, воздухоплови или бродови; тутун; феросилициум; табли, плочи, пултови, маси, ормани и друго; моторни возила за превоз на десет или повеќе лица, вклучувајќи го и возачот; машки кошули од памук; руди на олово и концентрати; и друго.

Увоз

Увезените количини стоки во периодот јануари - август 2014 година се зголемени за 6,2% во однос на периодот јануари - август претходната година, а нивната вредност изнесува 3525,0 милиони евра, што претставува зголемување за 8,7% (282,8 милиони евра) во однос на истиот период од 2013 година.

Во август 2014 година вредноста на увезените стоки изнесува 416,4 милиони евра, што претставува зголемување од 14,5% (52,9 милиони евра) во однос на август минатата година. Анализирано на месечно ниво, во август 2014 година увозот бележи пад од 17,0% (85,0 милиони евра) во однос на претходниот месец.

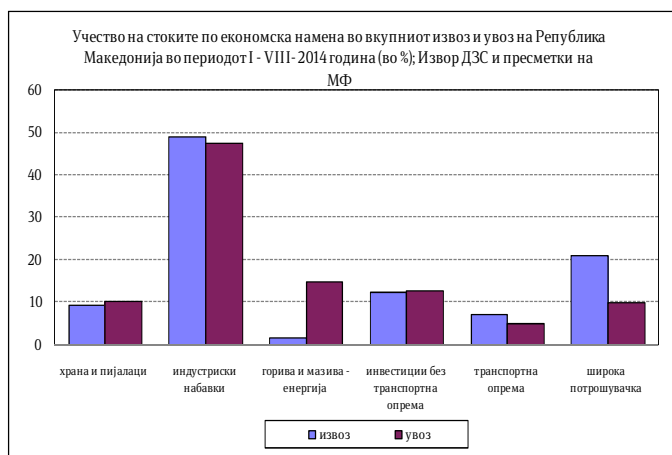
Сезонски прилагоденото движење на увозот во август 2014 година бележи месечен пад од 7,6%, што укажува на негативното влијание на сезонскиот фактор (9,3 п.п.) врз увозот овој месец.

Извоз на нафта и производи од нафта*)					Увоз на нафта и производи од нафта*)				
	I - VIII - 2013	I - VIII - 2014	Салдо	Стапки во%		I - VIII - 2013	I - VIII - 2014	Салдо	Стапки во%
.000 Т	103,0	84,5	-18,5	-18,0	.000 Т	621,2	637,1	16,0	2,6
Мил. ЕУР	52,6	36,6	-16,0	-30,3	Мил. ЕУР	372,4	365,2	-7,2	-1,9
Мил. \$	69,1	49,8	-19,3	-27,9	Мил. \$	489,1	497,6	8,6	1,8

*)Претходни податоци

Најголем дел од увозот на стоки (според групи на СМТК) во периодот јануари - август 2014 година покрај обоените метали отпаѓа на: нафта; предиво, ткаенини и текстилни производи; електрични машини, апарати и делови; железо и челик; друмски возила; и друго.

Гледано по економска намена, во периодот јануари - август 2014 година најголемо учество во увозот имаат: стоки за индустриски набавки (47,4%), потоа следуваат горива и мазива (14,9%), производи за инвестиции без транспортна опрема (12,6%), храна и пијалаци (10,1%), стоки за широка потрошувачка (10,0%) и транспортна опрема (5,0%).

Најзастапени производи во структурата на увозот по тарифи се: платина, необработена или во прав; гасни масла за други намени со содржина на сулфур што не надминува 0,001% по маса; електрична енергија; паладиум: необработен или во прав; керамички производи за лабораториска, хемиска или друга техничка употреба; руди на никел и концентрати; моторен бензин со октански број (РОН) од 95 или поголем, но помал од 98; лекови приготвени во одмерени дози; масла за ложење со содржина на сулфур по маса што надминува 0,1%, но не надминува 1% по маса; топло валани производи со дебелина помала од 3 мм; нафтени гасови и други гасовити јагленоводороди; и друго.

Извоз на хемиски производи*)					Увоз на хемиски производи*)				
	I - VIII - 2013	I - VIII - 2014	Салдо	Стапки во%		I - VIII - 2013	I - VIII - 2014	Салдо	Стапки во%
.000 Т	4,7	8,3	3,6	77,1	.000 Т	20,7	21,1	0,5	2,2
Мил. ЕУР	308,7	404,8	96,1	31,1	Мил. ЕУР	51,6	57,4	5,8	11,2
Мил. \$	405,7	551,8	146,1	36,0	Мил. \$	67,8	78,4	10,6	15,7

*)Претходни податоци

Салдо на трговска размена

Во првите осум месеци од 2014 година трговскиот дефицит се прошири за 9,7 милиони евра или 0,8% во однос на истиот период минатата година.

Доколку салдото на извозот и увозот на стоки го анализираме по економска намена, проширувањето на дефицитот е резултат на комбиниран ефект од: проширеното негативно салдо во размената со стоки за индустриски набавки и горива и мазива, додека во спротивна насока дејствуваше стеснувањето на негативното салдо во размената со транспортна опрема, стоки за инвестиции без транспортна опрема, храна и пијалаци и стоки за широка потрошувачка.

Анализирано според економските групации на земјите, во периодот јануари - август 2014 година споредено со истиот период од 2013 година, извозот бележи раст кај групациите: ЕУ 28, ЕФТА, Организација на земјите - извознички на нафта и нафтени деривати, Северноамериканска зона на слободна трговија и Заедница на независни држави, додека пад има кај групациите: Западен Балкан и Организација за економска соработка на земји од Азиско - пацифичкиот регион. Извозот во ЕУ бележи раст од 25,2% на годишно ниво, додека кај земјите од Западен Балкан истиот бележи пад од 9,6%.

Во првите осум месеци од 2014 година, надворешно-трговската размена на Република Македонија со Европската унија (ЕУ 28) во однос на истиот период од претходната година се зголемила за 20,3%, при што учеството на размената со оваа интеграција во вкупната надворешно-трговска размена бележи позитивно поместување од 3,3 п.п. и изнесува 69,6%. Извозот на стоки со Европската унија (ЕУ 28) во вкупниот извоз на Република Македонија учествува со 77,8%, а увозот на стоки со 64,1%.

Во периодот јануари - август 2014 година 96,0% од трговскиот дефицит на земјата е остварен во размената со Велика Британија, Грција, Кина, Србија и Турција, а потоа следуваат: Романија, Италија, САД, Словенија, Русија,

Австрија и други. Суфицит е остварен во размената со Германија, Косово, Белгија и Босна и Херцеговина.

Валутна структура

Гледано по валутна структура, 78,7% од трговската размена во периодот јануари - август 2014 година е реализирана во евра, што во однос на периодот јануари - август 2013 година претставува зголемување од 5,5 п.п.. На страната на извозот и увозот, еврото е застапено со 87,5% и 72,8%, соодветно, при што застапеноста на еврото во извозот е зголемена за 4,5 п.п., додека застапеноста на еврото кај увозот е зголемена за 6,0 п.п во однос на периодот јануари – август 2013 година.

Надворешно трговска размена на Република Македонија (по валути); пресметки на МФ													
увоз		I - VIII - 2013					I - VIII - 2014					апсолутна промена во валутна вредност	релативна промена во валутна вредност (во%)
валута	колич. 000 т	увоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	увоз во денари	структ. во%	колич. 000 т	увоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	увоз во денари	структ. во%			
ЕУР	2.004,2	2.172.747.584	61,4965	133.616.343.793	66,9	2.081,3	2.570.112.205	61,4977	158.055.997.639	72,8	397.364.620	18,3	
УСД	1.660,2	927.061.365	46,1982	42.828.542.449	21,4	1.808,9	966.017.524	46,1532	44.584.818.686	20,5	38.956.159	4,2	
ГБП	1,9	290.582.690	71,5340	20.786.543.111	10,4	2,9	174.540.984	77,1164	13.459.966.700	6,2	-116.041.706	-39,9	
ЕУР+УСД+ГБП	3.666,4			197.231.429.353	88,3	3.893,2			216.100.783.024	99,6			
вк извоз:	3.673,2			199.813.093.902	100,0	3.900,0			217.034.778.537	100,0		8,6	

Извор: Државен завод за статистика и НБРМ

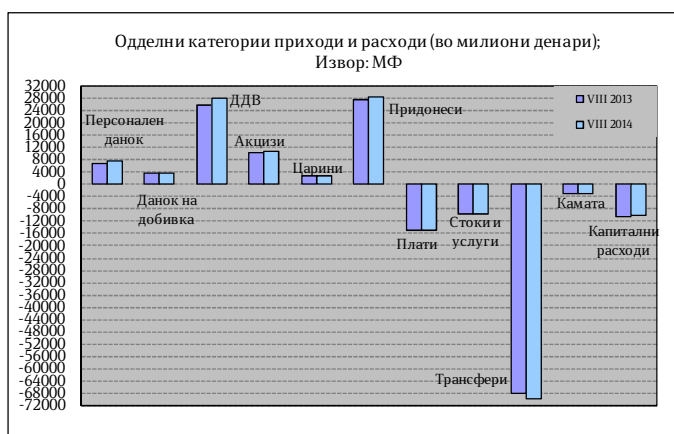
3. Фискален сектор

Буџетски приходи

Во периодот јануари - август 2014 година вкупните приходи на Буџетот изнесуваа 91.824 милиони денари, односно 17,5% од БДП, што претставува речиси идентично остварување, односно намалување само за 0,1% во однос на истиот период од 2013 година.

Даночните приходи во првите осум месеци се реализирани во износ од 52.778 милиони денари, односно 10,1% од БДП и во однос на истиот период од 2013 година се зголемени за 4,1%.

Данокот на додадена вредност е остварен во износ од 27.793 милиони денари, при што учеството на ДДВ во вкупните даночни приходи во овој период е доминантно и изнесува 52,7%. Акцизите се остварени во износ од 10.653 милиони денари (учество од 20,2% во даночните приходи). Така, од овие два индиректни данока остварени се приходи од 38.446 милиони денари, односно 72,9% од вкупните даночни приходи (7,3% од БДП). Притоа, ДДВ е наплатен во бруто износ од 38.508 милиони денари, од кои на даночните обврзници им е извршен поврат во

износ од 10.715 милиони денари.

Во структурата на ДДВ најголемо е учеството на ДДВ при увоз кој забележува поголемо остварување за незначителни 0,3% додека ДДВ од прометот во земјата исто така забележува минимален пад од 1,4%. Учеството на ДДВ донациите е незначително, односно 0,6%, при што данокот на донации забележува поголемо остварување за 99,6%. Набљудувано по одделни категории даноци, приходите од персоналниот данок се остварени во износ од 7.547 милиони денари и забележуваат раст од 15,6% на годишна основа, при што речиси 3/4, односно 71,9% од персоналниот данок претставува приходот од данокот на плати и други лични примања, 8,1% од приходи по основ на договор на дело, 6,7% од приходи од капитал и 3,9% од приходи од имот и имотни права. Приходите од данокот на добивка во осумте месеци од 2014 година изнесуваа 3.350 милиони денари и забележаа раст од 1,1% во однос на истиот период од претходната година, што е главно резултат на исплатената дивиденда и друга распределба од добивката, задржаниот данок на исплатени приходи на странски правни лица, данокот наплатен по основ на месечни аконтации и по даночни биланси, како и задржаниот данок на исплатени приходи на странски правни лица. Приходите од ДДВ забележаа зголемување од 7,9%, додека акцизите забележаа поголемо остварување за 5,8%. Приходите од царина беа остварени во износ од 2.763 милиони денари и забележаа речиси идентично остарување, односно намалување од 0,9%. Приходите од други даноци со остварен износ од 672 милиони денари забележаа помало остварување за повеќе од 3 пати во однос на минатата година.

Неданочните приходи беа остварени во износ од 6.544 милиони денари и во однос на истиот период од 2013 година забележаа пад од 21,2% (во овие приходи се приходите од профит од јавни институции, административни такси и глоби, концесии и др.).

Капиталните приходи реализирани по основ на продажба на градежно земјиште, станови и дивиденди, се остварија во износ од 1.434 милиони денари (од вкупните приходи по оваа основа 946 милиони денари се средствата од дивидендата на АД Македонски Телеком уплатена во април), што претставува намалување од 48,9% во однос на истиот период од претходната година.

Приходите од странски донации од меѓународна и билатерална соработка се остварија во износ од 1.414 милиони денари, односно за 23,3% помалку во однос на истиот период лани.

Социјалните придонеси од плата се остварени во износ од 28.452 милиони денари, што претставува поголемо остварување за 4,0% споредено со истиот период од 2013 година, при што наплатата кај придонесите за пензиско осигурување е за 3,9% повисока, кај придонесите за здравствено осигурување за 4,2% и кај придонесите за вработување за 4,1%.

Буџетски расходи

Во периодот јануари-август 2014 година вкупните расходи на Буџетот изнесуваа 108.802 милиони денари, односно 20,7% од БДП, што е за 2,0% повеќе во однос на истиот период од 2013 година.

Во структурата на реализираните вкупни расходи, тековните расходи во износ од 98.382 милиони денари учествуваа со 90,4% (учество од 18,7% во БДП) и се зголемени за 2,4% во однос на истиот период од 2013 година.

Доминантно учество во тековните расходни ставки имаа трансферите кои изнесуваа 70.153 милиони денари (13,4% од БДП), а втори по големина се платите и надоместоците со 15.265 милиони денари. Во вкупните расходи на Буџетот, структурното учество на расходите за плати и надоместоци изнесува 14,0% и во однос на 2013 година се зголемени за 1,5%.

Расходите за стоки и услуги изнесуваа 9.750 милиони денари и споредено со истиот период од 2013 година забележаа пад од 1,3%.

Трансферите забележаа зголемување од 2,9%, споредено со истиот период од 2013 година, и истите учествуваа со 64,5% во вкупните расходи. Социјалните трансфери изнесуваа 51.286 милиони денари, забележаа раст од 4,7% и учествуваа со 47,1% во вкупните расходи. Трансферите кон Фондот за пензиско и инвалидско осигурување, кои зафаќаат најголем дел од социјалните трансфери, се реализирани во износ од 31.942 милиони денари, се зголемија за 7,2% споредено со истиот период од 2013 година и учествуваат со 29,4% во вкупните расходи. Учеството на категоријата други трансфери, кои ги вклучуваат трансферите кон единиците на локалната самоуправа, во вкупните расходи изнесува 16,8%, односно забележаа зголемување од 2,0%, споредено со истиот период од 2013 година. Блок дотациите кон единиците за локална самоуправа во износ од 9.245 милиони денари забележаа зголемување од 0,3%, односно речиси ист износ како во истиот период претходната година. Субвенциите и трансферите беа остварени за 5,0% повеќе.

Каматните расходи изнесуваат 3.214 милиони денари, што е за 8,4% повеќе во споредба со истиот период од 2013 година. Расходите за камати од домашно задолжување беа зголемени за 33,8%, додека од странско задолжување беа намалени за 7,9%.

Во анализираниот период, средствата за капитални расходи беа реализирани во износ од 10.420 милиони денари со структурно учество од 9,6% во вкупните расходи (2,0% учество во БДП), односно забележаа помала реализација за 1,7% во споредба со истиот период лани.

Буџетско салдо

Во периодот јануари-август 2014 година, во Буџетот на Република Македонија е остварен дефицит од 16.978 милиони денари, што претставува 3,2% од БДП, додека дефицитот на Централниот буџет изнесува 14.671 милиони денари и претставува 2,8% од БДП.

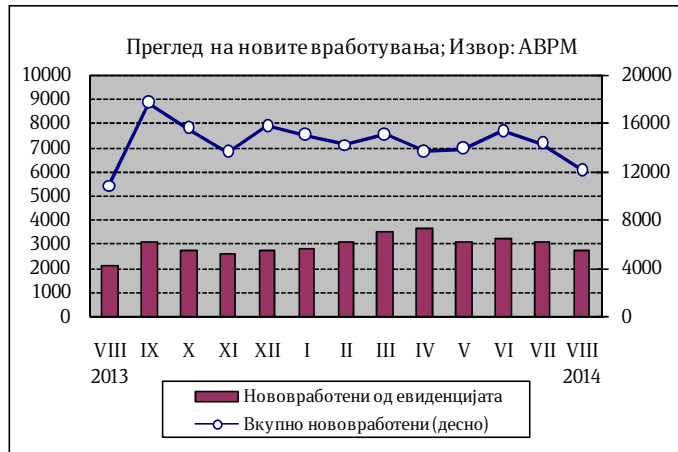
4. Социјален сектор

Број на нововработени и регистрирани невработени лица во АВРМ¹

Во првите осум месеци од 2014 година во Агенцијата за вработување на Република Македонија регистрирани се вкупно 113.189 нови засновани работни односи. Од вкупниот број нововработени, 46,4% се вработени на неопределено време, додека останатиот дел се вработени на определено време и за вршење сезонски работи. Споредено со август 2013 година, бројот на нови засновани работни односи е поголем за 7,7%.

Во текот на август засновани се 12.048 нови работни односи, од кои 22,5% се од евиденцијата

на невработени. Одливот на лица од Регистарот на Агенцијата за вработување на Република Македонија во август изнесува 5.883 лица, од кои 44,9% претставуваат нови засновани работни односи. Во август 2014 година во Агенцијата е регистриран прилив од 8.503 лица, од кои 28,8% се лица на

кои им престанал работниот однос. Така, во август 2014 година бројот на регистрирани невработени лица изнесува 100.458, а бројот на други невработени е 114.515.

Најголем дел од невработените, односно 72,3% се од урбани средини (градско население), а 58,1% се мажи. Анализирани според степенот на образование, поголемиот дел, односно 47,1% од невработените се без образование, со основно образование или со непотполно средно образование, 33,7% се со завршено средно образование, додека 19,1% имаат вишо или повисоко ниво на образование. Гледано според возрасни групи, најголемиот дел или 51,5% од невработените припаѓаат на возрасната група 25-49 години. Според времето на чекање на вработување, 38,7% од невработените лица чекаат вработување од 1 до 7 години, додека 14,2% чекаат 8 и повеќе години.

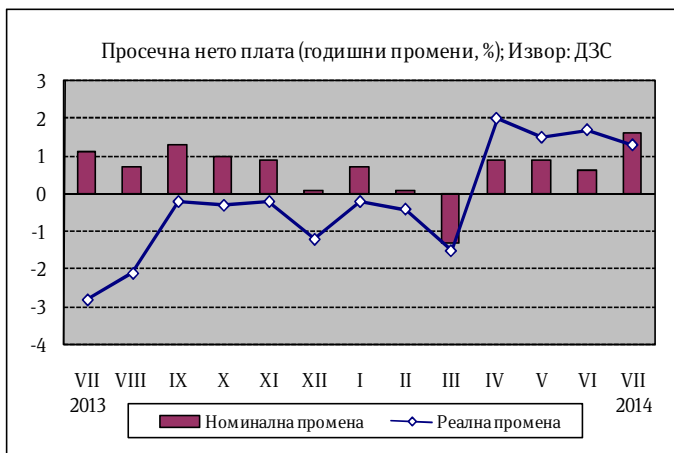
Плати

Согласно објавените податоци на Државниот завод за статистика, просечната месечна исплатена бруто плата по вработен во јули 2014 година изнесува 31.245 денари, додека просечната месечна исплатена нето плата изнесува 21.350 денари.

¹Со изменувањето и дополнувањето на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност (Службен весник на Република Македонија бр. 114/2012) извршени се измени и во делот на евиденцијата на невработените лица. Со овој Закон утврден е основ за воспоставување и водење две евиденции и тоа евиденција на невработени лица и евиденција на други лица кои се пријавуваат во Агенцијата за вработување.

На месечна основа, во јули 2014 година просечната бруто плата бележи номинален раст од 0,6%, а реално истата е повисока за 0,4%, додека просечната нето плата е номинално повисока за 0,6, а реалната за 0,3%.

Во јули 2014 година во однос на јули 2013 година, просечната бруто плата бележи номинален раст од 1,3%, додека реално истата е повисока за 1%. Просечната нето плата номинално е повисока за 1,6%, додека на реална основа истата бележи раст од 1,3%.

На кумулативна основа, во периодот јануари-јули

просечната бруто плата бележи номинален раст од 0,3%, додека реално истата е повисока за 0,4%. Просечната нето плата номинално е повисока за 0,5%, додека на реална основа истата е повисока за 0,6%.

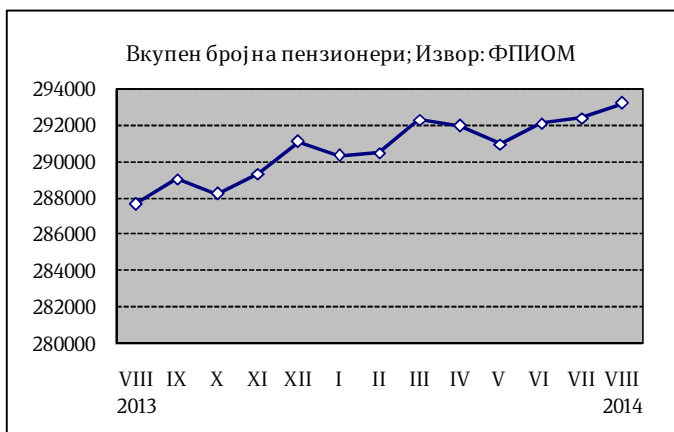
Најголемо зголемување на просечната месечна бруто и нето плата по вработен во јули 2014 година во однос на јули 2013 година се забележува во секторите: Градежништво (8,7% бруто плата и 9,6% нето плата), Стручни, научни и технички дејности (7,8% бруто плата и 9,5% нето плата) и Административни и помошни услужни дејности (5,5% бруто плата и 6,8 нето плата).

Најголемо зголемување на просечната месечна бруто и нето плата по вработен во јули 2014 година во однос на претходниот месец е забележано во секторите: Рударство и вадење камен (7,4% бруто плата и 6,8% нето плата), Земјоделство, шумарство и рибарство (3,4% бруто плата и 3,5% нето плата) и Преработувачка индустрија (2,5% бруто плата и 2,7% нето плата).

Процентот на вработени кои не примиле плата во јули 2014 година изнесува 1,2% и е за 0,3 п.п. понизок во однос на истиот месец од претходната година, како и во однос на јуни 2014 година.

Пензии

Во август 2014 година во Фондот за пензиско и инвалидско осигурување евидентирани се 293.242 пензионери, што претставува зголемување од 1,9% во однос на истиот месец од 2013 година. Во однос на јули 2014 година бројот на корисници на пензија е поголем за 830

лица. Од вкупниот број пензионери, 58,9% се корисници на старосна пензија, 26,2% на семејна пензија и 14,9% на инвалидска пензија.

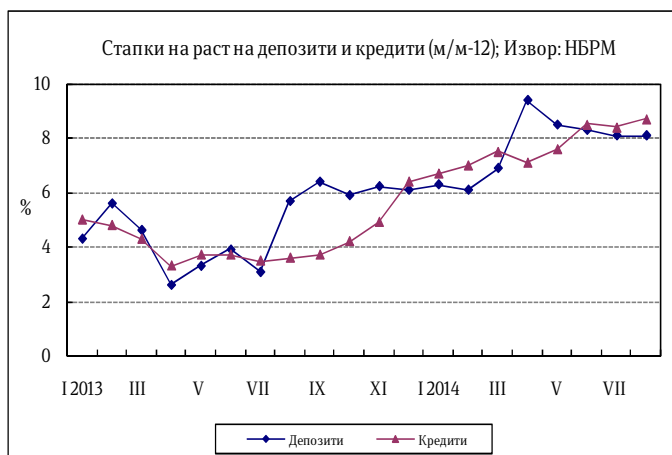
За исплата на пензиите во август 2014 година потрошени се 3.543,21 милиони денари, што претставува 56,9% од вкупните социјални трансфери².

Просечната пензија во август 2014 година изнесува 12.431 денари, што на годишно ниво претставува зголемување од 7,7%. Соодносот на просечната пензија со просечната исплатена плата во јули 2014 година (последни расположливи податоци) изнесува 58,3%.

5. Монетарен сектор

Примарни пари

Во август 2014 година примарните пари³ забележаа раст од 6,7% на годишно ниво, наспроти растот од 5,2% минатиот месец. Растот се должи на зголемените готови пари во оптек од 9% и на растот на вкупните ликвидни средства на банките од 4,7% на годишна основа.

На месечно ниво, примарните пари забележаа пад од 0,8%, како резултат на падот на вкупните ликвидни средства на банките од 2,2%, како и на забавениот раст на готовите пари во оптек од 0,8% во споредба со растот од 5,7% од претходниот месец.

Во август 2014 година, Народна банка на Република Македонија, во услови на стабилни движења, одлучи да ја задржи каматната стапка на благајничките записи на нивото од 3,25%.

Депозитен потенцијал

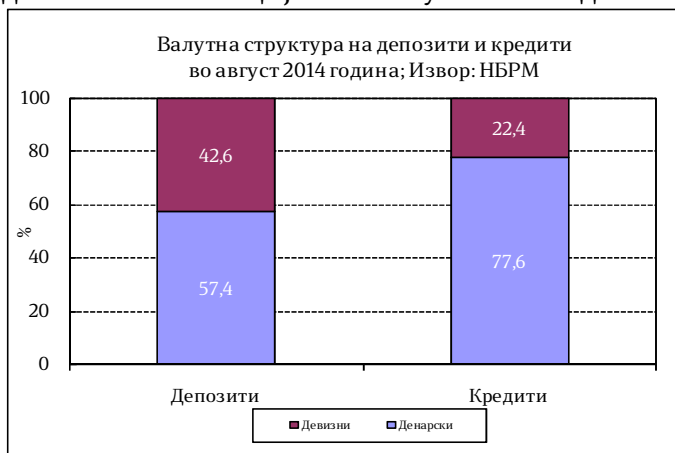
Вкупниот депозитен потенцијал на банките⁴ во август 2014 година забележа засилен раст од 2,2% на месечно ниво, наспроти растот од 0,4% регистриран во претходниот месец. Анализирани според секторот, депозитите на приватните претпријатија забележаа раст од 6,5%, додека депозитите на домаќинствата забележаа раст од 0,9% во однос претходниот месец. Од аспект на валутата, депозитите во домашна валута забележаа раст од 2,1% додека депозитите во странска валута се зголемија за 2,3%.

² Категоријата социјални трансфери ги опфаќа пензиите, паричниот надоместок во случај на невработеност, социјалната помош и расходите за здравствена заштита.

³ Примарните пари се пресметани како збир од готовите пари во оптек (вклучително и готовината во благајна), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари)

⁴ Почнувајќи од јануари 2009 година депозитите вклучуваат пресметана камата

На годишна основа, вкупниот депозитен потенцијал во август 2014 година се зголеми за 8,1%. Од аспект на валутата, во август 2014 година се забележува раст на депозитите во домашна валута од 11,5%, кој доминантно го водеше растот на вкупните депозити на годишна основа, додека депозитите во странска валута се зголемија за 3,8%. Од аспект на секторот, депозитите на домаќинствата бележат раст од 7,9%, додека депозитите на претпријатијата се зголемија за 12,3%. Според рочноста, долгорочните депозити бележат раст од 19,6%, додека краткорочните депозити се зголемија за 1,2%.

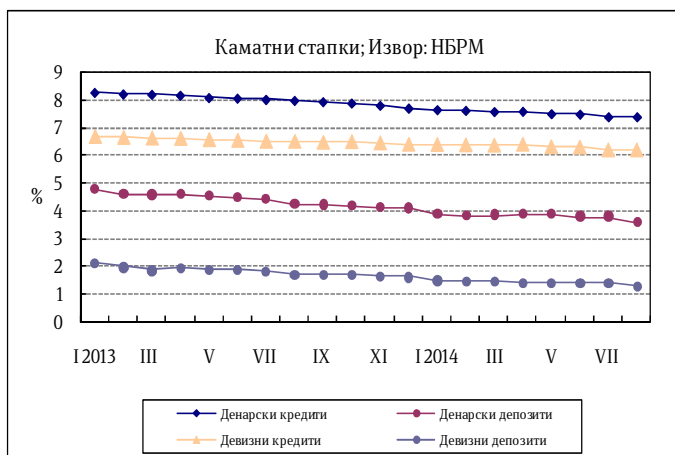
Кредити на банките

Во август 2014 година вкупните кредити на банките кон приватниот сектор забележаа раст од 0,3% (стапката на раст остана непроменета во споредба со јули 2014 година) на месечна основа, во услови на раст на кредитите кон домаќинствата од 0,9%, додека кредитите на претпријатијата забележаа пад од 0,1%. Од аспект на валутата, денарските кредити се зголемија за 0,4%, а девизните кредити регистрираа пад од 0,2%.

На годишна основа, во август 2014 година вкупните кредити остварија раст од 8,7% (во јули растот изнесуваше 8,4%), во услови на раст на кредитите кон претпријатијата од 6,3% и раст на кредитите на домаќинствата од 12%. Кредитите во домашна валута се зголемија за 11,3% а кредитите во странска валута регистрираа зголемување за 0,7%. Од аспект на рочноста, пак, долгорочните кредити бележат годишен раст од 9,3%, додека краткорочните кредити се повисоки за 6,1%.

Каматни стапки на депозитни банки

Во август 2014 година, вкупната каматна стапка на кредитите изнесува 7,1% и останува непроменета во однос на претходниот месец. Во однос на истиот месец од 2013 година таа е пониска за 0,5 п.п.. Каматната стапка на денарските и на девизните кредити останува непроменета во однос на претходниот месец, и на месечно ниво изнесува 7,4% и 6,2%, соодветно.

Вкупната каматна стапка на депозитите изнесува 2,4% и е за 0,1 п.п пониска во однос на минатиот месец, додека во однос на август претходната година оваа стапка е пониска за 0,5 п.п. Каматната стапка на денарските депозити е намалена за 0,2 п.п. во однос на минатиот месец и за 0,7 п.п. во однос на август претходната година и изнесува 3,6%. Исто така, намалена е и каматната стапка на девизните депозити за 0,1 п.п. на месечна основа и 0,4 п.п. на годишна основа и изнесува 1,3%.

Девизни резерви

Бруто девизните резерви на крајот на август 2014 година изнесуваа 2.449,1 милиони евра и во однос на претходниот месец се повисоки за 71,9 милиони евра, додека во однос на август 2013 година се повисоки за 364,5 милиони евра.

Министерство за финансии
Сектор за макроекономска политика

www.finance.gov.mk

Извештајот го подготвија:

Ана Николова
Ангела Васовска
Анета Дудеска
Бојана Илиевска
Ѓоко Ѓорѓески
Копринка Сапунова
Неџати Куртиши

Контролирал: д-р Сања Киковска - Георгиевска

Одобрил: Јордан Трајковски

Скопје, октомври 2014 година